

ЕКОЛОШКИ ОДГОВОР НА ЕКСПАНЗИЈУ РУДАРЕЊА У ТИМОЧКОЈ КРАЈИНИ

Платформа заједничког деловања еколошких организација цивилног друштва града Бора и Зајечара у „Еколошкој коалицији ОЦД Бора и Зајечара“

I

Ова ПЛАТФОРМА ЗАЈЕДНИЧКОГ ДЕЛОВАЊА ЕКОЛОШКИХ ОЦД доноси се ради бољег организовања ресурса ОЦД Бора и Зајечара у анимирању заинтересованих грађана и укупне јавности за веће, квалитетније и делотворније учешће у доношењу одлука у области управљања животном средином, посебно у решавању проблема загађења ваздуха и вода који настају током експанзије рударења у Тимочкој Крајини а тиме и већег доприноса одрживом развоју градова Бора и Зајечара, као и Тимочке Крајине и Србије у целини.

Ова Платформа користиће се у деловању „ЕКОЛОШКЕ КОАЛИЦИЈЕ ОЦД БОРА И ЗАЈЕЧАРА“ у активностима прикупљања и анализе података о стању квалитета ваздуха и вода, израде и доношења докумената јавне еколошке политике - програма и планова, закона и подзаконских аката и других националних и локалних докумената који се у целини или делом тичу политике квалитета ваздуха и вода и животне средине, као и у одлучивању о стратешким проценама утицаја и проценама утицаја на животну средину, доношењу интегрисаних дозвола и извештаја о безбедности СЕВЕСО постројења у складу са обавезама које произлазе из домаћег законодавства укључујући и потврђене међународне уговоре.

II

ПЛАТФОРМА из претходног члана доноси се у циљу практичне примене Архуске конвенције, која је потврђена Законом о потврђивању конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС“ 38/2009) Закључка о утврђивању Смерница за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа („Сл. гласник РС“ 90/2014), Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС“, број 8 од 8. фебруара 2019.), као и Одлуке Скупштине града Бора о јавним расправама (Службени лист града Бора, бр. 8. од 19 марта 2019.) и Одлуке града Зајечара, а уважавајући потребу за већим учешћем грађана у доношењу одлука од значаја за заштиту животне средине.

У Закону о заштити ваздуха и Закону о водама као и у свим осталим законима који се односе на животну средину посебним члановима је дефинисано учешће јавности у одлучивању и у том склопу и улога еколошких организација као заинтересованих страна у процесима одлучивања о животној средини. Еколошке организације треба да се изборе да се ови закони спроводе, а посебно да се у наредним активностима на измени и допуни ових закона у оквиру процеса приступања ЕУ одредбе о улози, правима и одговорностима грађана и еколошких ОЦД појачају, прецизирају и разраде и у одговарајућим подзаконским актима.

Посебном Уредбом Владе РС о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области животне средине („Сл. Гласник“ бр. 117/2021) утврђен је између

осталог и поступак учешћа јавности у доношењу одлука о изради, измени, допуни, прегледу и усвајању планова квалитета ваздуха и плана заштите вода од загађења, док се под јавношћу подразумевају и удружења грађана, организације или групе.

III

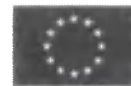
Кључни проблеми у реализацији активности еколошких ОЦД у процесу одлучивања о заштити ваздуха и вода, као и о осталим питањима заштите животне средине су недовољни капацитети, пре свега недостатак знања о стању и основним циљевима, правцима и мерама решавања проблема квалитета ваздуха и вода и других проблема животне средине, посебно о новим концептима заштите животне средине - одрживи развој, климатске промене, зелена економија, циркуларна економија и др., недовољна знања о процедури одлучивања и правима и обавезама ОЦД као "заинтересованих страна" у процесу одлучивања о животној средини, недовољна повезаност и међусобна сарадња еколошких ОЦД, као и сарадња са органима државне и локалне власти, научним и стручним институцијама, предузећима и другим актерима, недовољна информисаност о јавним еколошким политикама и текућим процесима израде, усвајања и примене докумената еколошке политике и друго. Ови проблеми одређују и врсте и садржај активности еколошких ОЦД и „ЕКОЛОШКЕ КОАЛИЦИЈЕ ОЦД БОРА И ЗАЈЕЧАРА“ у подизању њихових капацитета за учешће у одлучивању о управљању отпадом и осталим питањима животне средине.

IV

Едукацију својих сарадника, активиста и чланова, као и осталих грађана, еколошке ОЦД ће успешно реализовати у међусобној сарадњи и сарадњи са осталим актерима - преваходно са стручним и научним институцијама и државним и локалним органима. При том садржај едукације треба да обухвати како основне еколошке проблеме тако и процедуре одлучивања о њиховом решавању. У Тимочкој Крајину постоје одговарајући услови за интензивнију едукацију у том смислу: стручне и научне институције као што су Технички факултет и Институт за рударство и металургију, Регионална инжењерска комора, Завод за јавно здравље, струковне организације (Српско хемијско друштво, Српско лекарско друштво) традиционални еколошки научно-стручни скупови као што је „Еколошка истина“ и научне манифестације намењене младима, вишегодишњи едукативни програми као што је програм Еколошки дани Бора, остварена сарадња са Министарством за заштиту животне средине и локалним органима управе и др.

И поред изузетно добре сарадње са локалним органима управе, еколошке организације Бора и Зајечара осећају недостатак других тела у локалним самоуправама, као што су савети за екологију - Зелени савети, посебна радна тела за ваздух и воде, посебно задужени чланови градских већа или помоћници градоначелника, недовољну кадровску попуњеност локалних управа и др. те ће зато стално обнављати своје раније покренуте иницијативе да се ова тела формирају и локалне управе кадровски ојачавају. Такође је неопходно да руководства градова у Тимочкој Крајини задуже одређене чланове градских већа и стручне раднике градских управа за контакте и сарадњу са организацијама

цивилног друштва, слично већини осталих локалних самоуправа и државних органа у Србији.

V

Ради веће мотивације и информисања грађана и еколошких ОЦД за учествовање у процесима одлучивања о управљању отпадом и животној средини уопште залажемо се да се медији више баве питањима животне средине, али континуирано и пратећи све фазе одлучивања о кључним документима еколошке политике, како у нашим градовима тако и националних докумената који имају посебан значај за Тимочку Крајину. То значи да није довољно објављивати само позиве за јавне расправе, већ и резултате тих расправа и одговоре и одлуке овлашћених органа, до праћења реализације усвојених докумената еколошке политике.

Еколошке организације са своје стране ће своје активности и ставове у оквиру јавних расправа и других активности у процесу одлучивања о заштити ваздуха и вода и другим значајним питањима животне средине објављивати преко својих страница на интернету и друштвеним мрежама, конференцијама за медије, редовним програмским активностима и манифестацијама како би их учиниле доступним грађанима. При том ће остваривати међусобну сарадњу како би се помогло оним организацијама које још немају довољно развијене сопствене канале информисања.

VI

Сарадњу са државним и локалним органима, еколошке организације Тимочке Крајине и "ЕКОЛОШКА КОАЛИЦИЈА ОЦД БОРА И ЗАЈЕЧАРА" виде на свим нивоима које дефинишу Смернице Владе Републике Србије за укључивање организација цивилног друштва у процесе доношења прописа - од информисања, преко консултација све до највишег нивоа међусобне сарадње и партнерства. Еколошке организације очекују да одговорни органи у нашим градовима и на нивоу држава располажу листама организација које имају капацитета да буду партнери у процесу доношења прописа и да те организације посебно обавештавају и укључују у радне групе, комисије, јавне расправе, тела за мониторинг праћења докумената јавне политике и др. Еколошке организације дакле не виде себе као противника већ превасходно као партнера, што очекују и од одговарајућих државних и локалних органа власти.

Да би оствариле своју улогу у процесима доношења еколошких и сродних прописа, и тиме допринеле одлучивању о животној средини и одрживом развоју, еколошке организације градова Тимочке Крајине очекују да добију и одговарајућу подршку државних и локалних органа, пре свега у реализацији информисања и обуке својих чланова и грађана, развоју информисања преко ИКТ технологија и др.

VII

Ради реализације ове Платформе сарадње и заједничког деловања еколошке организације Тимочке Крајине, пре свега градова Бор и Зајечар, формирају посебну мрежу као коалицију еколошких ОЦД – „ЕКОЛОШКА КОАЛИЦИЈА ОЦД БОРА И

ЗАЈЕЧАРА“ преко које ће удружити своје кадровске ресурсе, обезбедити обуку својих чланова и сарадника, покрити поједина специфична питања зависно од подручја деловања и програмске оријентације сваке организације, објединити информативне активности и сарадњу са медијима, усагласити сарадњу са представницима локалних и националних власти и одређивању представника ОЦД у различитим радним групама и органима, заједнички наступити у јавним расправама и др.

VIII

Стратешко опредељење у заштити животне средине је да она мора бити укључена у све секторске политике, што значи да подручје интересовања еколошких ОЦД не могу бити само уже схваћена документа еколошке политике, већ и сва остала документа јавних политика које захватају и одређена питања животне средине. За наше градове и Тимочку Крајину у целини у наредном периоду кроз „ЕКОЛОШКУ КОАЛИЦИЈУ ОЦД БОРА И ЗАЈЕЧАРА“ обезбедићемо сарадњу еколошких ОЦД у подизању њихових капацитете посебно за следеће документе јавних политика:

- доношење Просторног плана Републике Србије за период 2021-2035., новог Просторног плана Тимочке крајине и нових просторних планова наших градова,
- измене и допуне различитих планова генералне и детаљне регулације, урбанистичких пројеката и др.
- израда нових Планова развоја наших градова - раније стратегије локалног одрживог развоја
- израда нових Планова заштите животне средине начих градова - раније ЛЕАП
- посебно израда, доношење и спровођење нових локалних планова заштите ваздуха и вода, енергетске ефикасности, јавног здравља и др.
- стратешке процене утицаја за различите планове
- процене утицаја на животну средину за различите рударске, индустријске и друге објекте,
- одлуке о изради других различитих докумената еколошке и сродних јавних политика

Бор-Зајечар, април 2022.

еколошке ОЦД Бора и Зајечара:

Друштво младих истраживача Бор

Грађанска читаоница Европа Бор

Удружење "За чесме" Зајечар

Денји центар Зајечар

Selena R. Vitomirovic